

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

1. โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
2. โครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ
3. ศิลปศึกษา และคุณค่าของศิลปศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

ในปีพุทธศักราช 2519 กรมการฝึกหัดครู (2519 : 2) ได้กำหนดนโยบายการจัดโครงการอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการโดยตั้งจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ให้สูงขึ้น
2. เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สนองความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู
3. เพื่อเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่นอย่างเสมอภาค
4. เพื่อยกสถานะภาพของวิชาชีพให้สูงขึ้น
5. เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเพิ่มพูนสมรรถภาพและวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

นอกจากนี้ ยังได้มีการชี้แจงถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดโครงการอบรมครูประจำการดังนี้คือ

1. เป็นการยกสถานะภาพของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น

2. เป็นการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาท้องถิ่น
3. ทำให้กระบวนการผลิตครูสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งมีทั้งการผลิตครูก่อนประจำการและการอบรมครูประจำการให้เอื้อกัน
4. เป็นการสนองความต้องการอบรมครูหลักสูตรใหม่
5. เป็นการประหยัดงบประมาณของแผ่นดินในการอบรมครูประจำการ เพราะผู้เข้ารับการอบรม เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง
6. เป็นการลดการว่างงานของครู เพราะผู้เข้ารับการอบรม เป็นครูประจำการและมีหน้าที่แล้วทั้งสิ้น
7. เป็นการอบรมครูให้สนองความต้องการของผู้ใช้ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริง
8. เป็นการกระจายความเสมอภาคทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น
9. เป็นการลดความสูญเปล่าทางการศึกษาในท้องถิ่น โดยครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ต้องละทิ้งชั้น หรืองานในหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ
10. เป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูในท้องถิ่น
11. เพิ่มพูนขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่น (กรมการฝึกหัดครู 2519 : 20)

วีระ บุญยะกาญจน (2523 : 45) ได้กล่าวถึงส่วนดีของการอบรมครูประจำการไว้ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้ครูประจำการได้ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ และวุฒิโดยไม่กระทบกระเทือนเวลาทำงานตามปกติ และครูเหล่านี้จะได้ใช้วุฒิปริญญานี้เป็นคุณสมบัติเลื่อนตำแหน่งจึงนับว่าเป็นการยกมาตรฐานอาชีพได้ทางหนึ่ง
2. เป็นการสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูมีโอกาสนักฝึกฝนค้นคว้ามากขึ้น เพราะนักศึกษาที่กำลังทำงานอยู่ย่อมจะนำประสบการณ์จริงมาซักถาม อภิปราย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นการสร้างประสิทธิภาพของผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้น
3. เป็นการสร้างขวัญ บำรุงกำลังใจอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนสถาบันฝึกหัดครูก็มีโอกาสเลือกผู้ที่จะเป็นอาจารย์ได้มากขึ้น

จาก เอกสารดังกล่าวที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงว่า โครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเลื่อนวิทยฐานะทางวิชาชีพและตำแหน่งหน้าที่ของตนให้สูงขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์และมีกำหนดเวลาที่แน่นอนตามแนวทางที่วิทยาลัยกำหนดไว้ทำให้ครูและบุคลากรได้มีโอกาสปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งเสริมความเสมอภาคและพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยใช้ทรัพยากรและวัสดุในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดงบประมาณแผ่นดิน และช่วยลดปัญหาการว่างงานของครูได้อีกด้วย จึงนับว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ทางการศึกษาโครงการหนึ่ง

เมื่อวิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้ดำเนินการฝึกอบรมไปได้ระยะหนึ่ง ก็ได้จัดการประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการตามหลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 ขึ้นที่วิทยาลัยครูเพชรบุรี และพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นในโครงการดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการอบรม คือการเลือกผู้เข้ารับการอบรม เป็นอุปสรรคต่อการอบรม เช่นไม่ตรงต่อสายงานที่ปฏิบัติอยู่จริง มีพื้นความรู้ต่ำ และแตกต่างกัน ความประพฤติของผู้เข้ารับการอบรมนั้นยังไม่เหมาะสม สภาพเศรษฐกิจไม่เหมาะสมกับระยะเวลาการฝึกอบรม ไม่สามารถประยุกต์ความรู้ทางวิชาการไปสู่แนวปฏิบัติได้ การเปิดศูนย์ไม่เหมาะสม การเดินทางและการอบรม เฉพาะที่ศูนย์ฝึกอบรมทำให้ผู้เข้ารับการอบรมต้องรับภาระค่าใช้จ่ายมาก

2. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการฝึกอบรมคือ ระบบการประเมินผลการฝึกอบรมยังไม่ดีพอ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมกับการฝึกอบรม วิธีให้การอบรมยังไม่เหมาะสม ชุดการอบรมและสื่อการสอนยังไม่ดีพัฒนาอย่างจริงจัง หลักสูตรการฝึกอบรมยังไม่สอดคล้องกับการทำงานในหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้ให้การฝึกอบรมยังผูกขาดการเป็นเจ้าของวิชาการฝึกอบรมวิชาเอกในภาคฤดูร้อนอบรมให้มีคุณภาพได้ยาก ระยะเวลาในการฝึกอบรมนานเกินไประเบียบการวัดผลที่กำหนดให้เข้าชั้นเรียนร้อยละ 80 นั้นไม่เหมาะสมกับการจัดฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีเวลาไม่เพียงพอในการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดและศูนย์วิชาการต่าง ๆ สื่อการเรียนและเอกสาร หลักสูตรไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ให้การอบรม คืออาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติของระบบในโครงการ ฯ เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ขาดศรัทธา

และเร่งรัดการดำเนินการเร็วไป อาจารย์ส่วนหนึ่งไม่ร่วมมือ เพราะคิดว่าไม่ใช้งานในหน้าที่ ผู้ให้การอบรมไม่ได้รับการพัฒนาฝึกฝนให้ได้แนวปฏิบัติที่ดี ขาดขวัญและกำลังใจ และผูกขาดการเป็นเจ้าของวิชา

4. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการจัดฝึกอบรมคือรูปแบบบริหารโครงการ ขาดชัดเจนทำให้ไม่คล่องตัวในทางปฏิบัติ การฝึกอบรมเป็นแบบปิดเกิดปัญหาการขยายโอกาสของผู้เข้ารับการอบรม ระบบการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการยังไม่ได้ใช้อย่างเต็มที่ และการประเมินผลและติดตามผลโครงการฝึกอบรมไม่มีประสิทธิภาพ

5. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ คือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน

6. ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ คือขาดรูปแบบ และยุทธวิธีที่จะให้การสนับสนุนไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่อง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารอยู่เสมอ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย และขาดการประสานแผนกับต้นสังกัดในการพัฒนาบุคคล (กรมการฝึกหัดครู 2524 : 8 - 9)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบด้วยปัญหา 4 ประการ คือปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ปัญหาเกี่ยวกับผู้ให้การอบรม ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการอบรม และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโครงการ การศึกษาถึงปัญหาและหนทางแก้ไข เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่วางไว้เป็นอย่างดี ดังนั้นกรมการฝึกหัดครูซึ่งเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

1. หลักสูตร ใช้หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู โดยปรับปรุง เนื้อหารายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถภาพ อันจะส่งผลถึงการพัฒนาท้องถิ่น

2. เกี่ยวกับผู้เข้ารับการอบรม

2.1 ให้วิทยาลัยครูและต้นสังกัดร่วมกันพิจารณา เกณฑ์การรับครู และบุคลากรทางการศึกษาเข้าฝึกอบรม

2.2 เปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง

2.3 ให้ยึดหยุ่น เขตความรับผิดชอบของวิทยาลัยครูในการรับครู และบุคลากรทาง

การศึกษาประจำการ เข้ารับการศึกษาดูงานตามสภาพภูมิศาสตร์ ความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งวิทยาลัยครูจะได้ตกลงร่วมกัน

3. ผู้ให้การศึกษาและฝึกอบรม

3.1 ผู้ให้การศึกษาและฝึกอบรม ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยครู และ/หรือผู้ชำนาญการในท้องถิ่น

3.2 ให้มีการพัฒนาและทำความเข้าใจกับผู้ให้การศึกษาฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ และศรัทธา สามารถให้การฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ

4. วิธีให้การศึกษาและฝึกอบรม

4.1 ให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานและฝึกอบรมแต่ละคนเข้าชั้นเรียนบางส่วน เรียนด้วยตัวเองบางส่วน ทำโครงการที่มีส่วนพัฒนาการศึกษาหรือพัฒนาชุมชนตามความเหมาะสมของแต่ละลักษณะวิชา

4.2 ให้จัดการฝึกอบรมโดยใช้ เวลานอกราชการปกติของผู้เข้ารับการอบรม

4.3 ให้ใช้สื่อการเรียนที่สามารถศึกษได้ด้วยตนเองมากขึ้น เช่น ให้มีชุดการเรียนหรือสื่อการเรียนอื่น ๆ

4.4 ให้มีระบบการให้คำปรึกษาและติดตามผลการฝึกอบรมทั้งในและนอกวิทยาลัย

5. การประเมินผลการศึกษาและฝึกอบรม

5.1 การประเมินผลรายวิชาออนไลน์ให้ใช้ระเบียบของสภาพการฝึกหัดครูและควรวินิจฉัย ประเมินการประเมินโดยเฉพาะ

5.2 ให้มีการประเมินสมรรถภาพผู้เข้ารับการอบรมในระหว่างการฝึกอบรม

5.3 ให้มีการประเมินโครงการโดยผู้ดำเนินงานในแต่ละวิทยาลัย

5.4 ให้มีระเบียบว่าด้วยการรับโอนและเทียบหน่วยกิต

จะเห็นว่าการฝึกอบรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการดังกล่าวพอสรุปได้ว่าการให้การอบรมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการนั้น ไม่เป็นเพียงการเพิ่มวุฒิให้กับครูเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งประโยชน์ในด้านการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ทันกับ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยกำหนดหลักการ วิธีดำเนินการ และจุดมุ่งหมายของโครงการที่แน่นอน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

โครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ

เมื่อวิทยาลัยครูเห็นสมควรที่จะให้มีการปรับปรุงแก้ไขโครงการให้การศึกษา และฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีอยู่เดิมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้กำหนดโครงการเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้น เรียกว่าโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ พ.ศ. 2528 (กศ.บป.) ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาได้เป็นไปตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 (กรมการฝึกหัดครู 2529 : 2) ซึ่งระบุให้วิทยาลัยครูทำหน้าที่ให้การศึกษาวิชาการในสาขาต่างๆ แก่บุคคลทั่วไปนอกจากผู้ประกอบอาชีพครูอีกด้วย โดยให้มีหลักสูตรรายวิชาสาขาอื่น ทั้งในระดับปริญญาและอนุปริญญา ตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาในกรณีดังกล่าว ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น และได้วางข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. จัดให้มีหลักสูตรวิชาการสาขาอื่น เพื่อให้บุคลากรในสาขาอาชีพอื่นที่มีวิชาชีพครูได้ศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพโดยตรงมากขึ้น
2. เพื่อเป็นการปรับปรุงวิธีการให้การศึกษาให้เหมาะสม จึงจัดให้มีการเรียนในบางรายวิชาโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนได้ ทั้งนี้อาศัยนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้
3. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนจึงให้มีการกำหนดจำนวนชั่วโมงสอนของแต่ละคนให้อยู่ในพิสัยที่เหมาะสม
4. เพื่อเป็นการปรับปรุงวิธีการให้การศึกษา จึงจัดให้มีการแยกโปรแกรมการเรียน ออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทเรียนตามความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด และ ประเภททั่วไป ทั้งสองประเภทให้มีทั้งหลักสูตรสายอาชีพครู และสายวิชาการสาขาอื่น ทั้งในระดับปริญญาและอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตร
5. เพื่อเป็นการส่งเสริมวิถึฐานะของบุคลากรประจำการ การรับเข้าเรียนจึงรับเฉพาะบุคคลที่มีงานทำอยู่แล้วเท่านั้น ทั้งในภาควิชาและเอกชน โดยให้มีการทดสอบความรู้ร่วมกันระหว่างต้นสังกัดกับวิทยาลัยครู

6. เพื่อเป็นการเปิดโอกาส ให้มีการสมัคร เข้าเรียนได้อย่างเสรีสำหรับผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่น จึงจัดให้มีการยกเว้นการเรียนรายวิชาที่เทียบเท่า ในเนื้อหาสาระใกล้เคียงกับที่ได้เรียนมาแล้วในสถาบันอุดมศึกษาอื่นในระดับเดียวกัน

7. เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานในเรื่องคุณภาพของผู้เรียนตามโครงการนี้ให้สูงขึ้น จึงจัดให้มีการสอบประจำภาคโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลาง ในวิชาที่ไม่บังคับให้เข้าชั้นเรียน ซึ่งอาจจัดทำโดยระบบกลุ่มวิทยาลัย หรือในระดับกรม

8. เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านการเรียน จึงจัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา (MENTOR) ให้ดูแลรับผิดชอบนักศึกษาเป็นกลุ่ม ๆ

9. เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขวิธีการประเมินผลการศึกษาให้เหมาะสม รายวิชาที่ได้คะแนน "จ" ในการประเมินผลรายวิชา ไม่ให้หน่วยกิตวิชาที่ระดับคะแนนนี้ไปรวมเพื่อหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน

10. เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาเรียน จึงจัดให้มีการเรียนการสอนใน และ/หรือนอกเวลาราชการก็ได้

11. เพื่อเป็นการควบคุมมิให้ผู้เรียนต้องรับภาระในการเรียนหนักเกินไป จึงกำหนดให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต ในแต่ละภาคเรียน ยกเว้นการเรียนในเวลาราชการตามปกติ

12. เพื่อเป็นการควบคุมปริมาณในการผลิตทางสายอาชีพครูจึงกำหนดให้ผู้เรียนทางสายอาชีพครูต้องประกอบอาชีพครูหรือ เป็นบุคลากรทางการศึกษาเท่านั้น

13. เพื่อให้การให้การศึกษาตามโครงการนี้ได้มีมาตรฐานเดียวกัน จึงกำหนดให้ใช้หลักสูตรที่สภาการฝึกหัดครูอนุมัติหรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่สภาการฝึกหัดครูรับรองและให้มีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการไม่เข้าชั้นเรียนในบางรายวิชาได้ ส่วนรายวิชาใดไม่มีการบังคับให้เข้าชั้นเรียนให้ทำเป็นประกาศของกรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2529 : 3)

จะเห็นได้ว่าได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการฝึกอบบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยพยายามเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มขึ้น ในส่วนของรายละเอียดนั้นจะเห็นว่ามีการ เน้นสมรรถภาพเพื่อการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น โดยมีความคาดหวังว่าในระยะเวลา 5 ปีแรก (2529 - 2534) วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง จะจัดการศึกษา และฝึกอบบรมให้แก่บุคลากรประจำการตามโครงการนี้ไม่น้อยกว่า 90,000 คน (กรมการฝึกหัดครู 2529 : 4)

วัตถุประสงค์ของโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ

1. เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรประจำการให้สนองความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้บริการ
2. เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะแก่บุคลากรให้สูงขึ้น
3. เพื่อเป็นการให้การบริการทางการศึกษาแก่บุคลากรประจำการในท้องถิ่น อย่างเสมอภาค
4. เพื่อนำนวัตกรรมการศึกษามาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และคุณภาพในการเรียนการสอน
5. เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ ในการเพิ่มพูนสมรรถภาพ และวิทยฐานะของบุคลากรประจำการให้มากที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า โครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการเป็นโครงการที่น่าสนใจโครงการหนึ่ง เพราะเป็นโครงการที่ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของบุคคลทั่วไปได้มากขึ้นและสามารถกระจายความเสมอภาคทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานใด ๆ ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นได้เสมอ หากได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาทางดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอแล้ว เชื่อว่าปัญหาเหล่านั้นก็จะหมดไปในที่สุด

หลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 3 สายด้วยกัน คือ สายครุศาสตร์ สายศิลปศาสตร์ และสายวิทยาศาสตร์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

สายครุศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาเอก อนุบาลศึกษา ประถมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ดนตรีศึกษา นาฏศิลป์ สังคมศึกษา ศิลปศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป เกษตรศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ ธุรกิจศิลป์ บริหารโรงเรียน เทคโนโลยีทางการศึกษา จิตวิทยาและการแนะแนว การพัฒนาชุมชนและบรรณาภิษฐ์

013090

สายศิลปศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาเอก วารสารและการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารและ การโฆษณา การออกแบบนิเทศศิลป์ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป ภาษาอังกฤษธุรกิจ

สายวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาเอก ฟิสิกส์ สงเสริมและสื่อสาร การเกษตร คอมพิวเตอร์ สุขศึกษา อิเลคทรอนิกส์ ไฟฟ้า ก่อสร้าง และเซรามิกส์

จากลักษณะโครงสร้างของหลักสูตร จะเห็นว่าวิชาศิลปศึกษานั้น เป็นวิชาที่จัดอยู่ในสาย ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพครูเป็นหลัก ผู้เรียนจึงจำเป็นต้อง ศึกษาวิชาชีพครู หรือวิชาทางการศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาในสาขาเฉพาะด้วย ดังนั้นถ้าผู้เรียน วิชาเอกศิลปศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะมาก่อน ก็จะประสบปัญหาในการเรียนน้อย ซึ่ง เรื่องนี้ผู้เรียนและผู้สอนควรสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเสียก่อน ก็จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน เป็นอย่างยิ่ง

ศิลปศึกษาและคุณค่าของศิลปศึกษา

ศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่ง ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าวิชาสามัญอื่นๆ จึงเป็นวิชาหนึ่ง ที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาของชาติ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลของตนได้อย่างเต็มที่ และยัง ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า " ศิลปศึกษา " ไว้ เป็นจำนวนมาก เช่น

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2520 : 163) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สร้าง เสริม ลักษณะนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมอันดีงามทางด้านศิลปะ ศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาสามัญที่ช่วยส่งเสริมให้ เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรม มีโอกาสสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และได้สัมผัส กับสภาพความเป็นจริง เพื่อเด็กจะได้มีประสบการณ์ทางด้านสุนทรียภาพและการสร้างสรรค์ กระบวนการสร้างสรรค์และ เทคนิคของการทำงาน จะช่วยให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้สัมพันธ์กับความคิด และการ

แสดงออก ฉะนั้นศิลปศึกษาจึงมีความหมายต่อการศึกษามาก

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 34) กล่าวว่าศิลปศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องของการสร้างงานศิลปะ ซึ่งอาจเป็นทั้งการสร้างงานศิลปะของผู้เรียนเองหรือการสร้างงานศิลปะของผู้อื่น ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องบรรจุไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยทำให้ผู้เรียนเติบโตขึ้น เป็นผู้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า

ชลอ พงษ์สามารถ (2526 : 1) กล่าวถึงวิชาศิลปศึกษาว่า ศิลปศึกษาคือการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกเป็นผลงานด้านต่าง ๆ ครูต้องให้โอกาสเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี และอยู่ในขอบเขตครูผู้สอนจะต้องวางโครงการสอนเป็นระยะยาวโดยการวางแผนการเรียนการสอนจัดเนื้อหา วัสดุวิธีการอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก

รัตนะ อุทัยผล (2507 : 35) กล่าวว่าศิลปศึกษาได้แก่วิชาซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นงานศิลปะตามทัศนะตม จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบุคคลให้เจริญงอกงามเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีมีความสามารถ มีความสนใจในสิ่งแวดล้อม และมีโอกาสได้สำรวจคิดค้น ทดลองในด้านต่าง ๆ ดังนั้นศิลปศึกษาในโรงเรียนจึงมีช้เป็นการเตรียมบุคคลสำหรับไปประกอบอาชีพ แต่เตรียมที่จะส่งเสริมพัฒนาการส่วนบุคคลเป็นสำคัญ

วิรุณ ตั้งเจริญ และ วรณรัตน์ อินทร์อำ (2515 : 14) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่า หมายถึง การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกออกมาอย่างเสรี สร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดนิสัยที่ดี เพราะศิลปะนั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ การจัดประสบการณ์ของศิลปะต้องกว้างคลุมวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วไป เพื่อสร้างเสริมผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ในชีวิต

เลิศ อำนันทนะ (2516 : 28) กล่าวว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีกิจกรรมอยู่มากมายที่สามารถตอบสนองการแสดงออกของเยาวชน ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมให้มีสุนทรียภาพ

และพฤติกรรม มีกิจนิสัยขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถดัดแปลงแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้สวยงามสะอาดเรียบร้อยมีระเบียบแบบแผน และดำรงชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข แนวการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันจึงควรที่จะเน้นหนักไปในทางส่งเสริมให้มีการแสดงออก ตามความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล

ก๊อ สวัสดิ์พาศิษฐ์ (2519 : 18) กล่าวว่า ศิลปศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเศรษฐกิจของชาติ ช่วยให้ชาติเกิดความมั่นคง และยังช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติเกิดความคิดริเริ่ม สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงทัดเทียมอาชีพอื่น ๆ

นอกจากนี้ เฮอ์เบิร์ต รีด (Herbert Read 1958 : 11) ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปศึกษาว่าศิลปศึกษาที่จะส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตขึ้น เด็กจะต้องมีความสามารถและ มีความพร้อมในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และอารมณ์อย่างอิสระ ไม่เช่นนั้นการทำงานศิลปะก็ จะไม่มีคุณค่า และไม่ส่งเสริมให้เด็กเจริญขึ้นแต่อย่างใด

รูสชอฟฟ์ และ สวอร์ทซ์ (Rueschhoff and Swartz 1969 : 5) ยังได้กล่าวไว้ว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กแต่ละคนโดยตรง และกิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ที่เกิด จากความพอใจของเด็กเอง ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะนำมาใช้ เพื่อพัฒนา นิสัย และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของเด็กให้มากยิ่งขึ้น

ในเรื่องนี้ อารี สุทธิพันธ์ และคณะ (2515 : 68 - 69) มีความเห็นว่าศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ช่วยสร้างสมคุณค่าต่อบุคคลสภาพแห่งมนุษย์และความเหมาะสมในสังคม วิชาศิลปศึกษาจะมีจุดมุ่งหมายปลายทางแตกต่างจากวิชาอื่นๆ ซึ่งเน้นถึงการคำนวณ ความจำความเข้าใจ ฯลฯ แต่ วิชาศิลปศึกษามีรูปแบบวิชาที่จะ เน้นการสะสม อย่างค่อยเป็นค่อยไปในสุนทรียภาพ (Aesthetic) ศิลปศึกษาอาจจะเหมือนคุณค่าของ "แม่บั้นลูก" เพราะการบ่มนั้นอาจมองไม่เห็นคุณค่าในทันทีทันใด ต่อเมื่อชีวิตของเด็กถูกนำมาใช้ในสังคม ทำให้ผลแห่งคุณภาพที่สะสมฉายแสงออกมาจริงจึง วิชา ศิลปศึกษาจึงไม่ใช่วิชาที่จะท่องจำมาเอาคะแนน หรือมีเนื้อหาที่จะมาต่อปากต่อคำกันทันทีทันใด เหมือนรูปแบบของวิชาอื่นๆ ในโรงเรียน แต่ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจตรงนี้ให้ดีกว่าการให้กิจกรรม

ทางศิลปศึกษา เป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดบุคคลิกภาพที่ดีแก่ เด็ก

จากลักษณะของศิลปศึกษาดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ศิลปศึกษามีถึง การเรียน การสอนที่ส่งเสริมความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์และการใช้จินตนาการของ ผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และความสนใจ ของผู้เรียน ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณค่าทางอารมณ์ จิตใจ สร้างเสริม สุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาบุคคลิกภาพและสังคมที่ดีต่อชีวิตของเด็กและ เยาวชนอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนศิลปศึกษา มิใช่จะประสบความสำเร็จ เช่นที่ตั้งไว้ทุกประการ จากรายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง "สถานภาพการศึกษาศิลปะระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย" ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ระหว่างวันที่ 26 - 28 กรกฎาคม 2527 : 190 ได้กล่าวสรุปถึงปัญหาต่าง ๆ ในสถาบันที่มีการสอนศิลปะไว้ดังนี้คือ

1. ขาดอาคารสถานที่เรียนอันเหมาะสม
2. ขาดความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบการเรียนการสอน
3. งบประมาณจากรัฐเพื่อส่งเสริมทางด้านศิลปะยังไม่เพียงพอ
4. ผู้สอนขาดคุณลักษณะในด้านทางวิชาการศิลปะที่มีประสิทธิภาพสูง
5. แนวความคิดและหลักสูตรทางศิลปะ ยังไม่พัฒนาให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมที่

เปลี่ยนแปลงไป

จากคุณค่าของศิลปศึกษาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นับว่าวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีผู้ ให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวางขึ้นกว่าที่เคยเป็นมา จึงได้มีการจัดสัมมนาในสถาบันต่าง ๆ ทั้ง ในระดับโรงเรียน และระดับมหาวิทยาลัย ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียนทั้งโดยทาง ตรงและทางอ้อม ในด้านความรู้จากเนื้อหาวิชา และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิทยาลัยครู เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้เล็งเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของวิชาศิลปศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ บรรจุวิชาศิลปศึกษาเข้าเป็นโปรแกรมหนึ่งในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ โดยได้วางความมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจเห็นคุณค่าของศิลปกรรม ทั้งไทยและสากล
2. เพื่อถ่ายทอดแนะนำความรู้ความเข้าใจต่อบุคคลในสังคม ทั้งในระบบโรงเรียน

และนอกระบบโรงเรียน อันมีผลต่อการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ ด้วยการปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสม

3. เพื่อสร้างความผูกพันต่อ เนื่องของศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิศิษฐ์ คัมภวณิช และคณะ (2523 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระหว่างการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วยผู้เข้ารับการอบรมในปีการศึกษา 2522 - 2523 จำนวน 1480 คน ผู้ให้การอบรมในปีการศึกษา 2522 - 2523 จำนวน 401 คน และหัวหน้าในหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้าอบรมจำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม เพราะมีความต้องการในการปรับวุฒิทางการศึกษาโดยใช้ชุดการสอน และเห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอบรมมีผลต่อการนำไปพัฒนางานของตน ผู้ให้การอบรมมีทัศนคติในทางที่ดีต่อการฝึกอบรมครูประจำการ ส่วนหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดเห็นว่า ในการรับผู้เข้าอบรมควรมีเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากร การประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมจากต้นสังกัดควรทำในภาคเรียนต่อไป และงบประมาณประจำศูนย์ฝึกอบรมควรเก็บจากผู้เข้ารับการอบรม

ลักขณา บรรพทัญจน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ" มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิโดยอาศัยแบบจำลองชิป (CIPP) กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วยครูประจำการที่เข้ารับการอบรมวิชาชุดวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นที่ 4 ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว 400 ชั่วโมง จำนวน 77 คน และ คณาจารย์ที่ให้การอบรมจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสำรวจความต้องการและความคาดหวัง

แบบสำรวจความคิดเห็น แบบสังเกตการสอน และแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ฐานนิยม และวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาของชาติ ความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ มีทรัพยากรพอเพียงในการดำเนินการจัดอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้และโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

กษณชัย โพธิอาษา (2522 : 84 - 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้าย (G.P.A.) ของครูและบุคลากรประจำการที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ประชากรที่ศึกษาเป็นครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการอยู่ในระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรมในเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ รุ่นที่ 1 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ เปรียบเทียบปัญหาของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันโดยใช้ค่าไคสแควร์ และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้ายโดยการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่าครูและบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีปัญหามิใช่ระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระหว่างการเข้ารับการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระหว่างการเข้ารับการอบรมไม่แตกต่างกัน

พูลทรัพย์ วงษ์พานิช (2523 : 63) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ของบุคลากรทางการศึกษาประจำการและครูประจำการในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยอาศัยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถทางด้านสติปัญญากับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2522 ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผ่านการศึกษามาแล้วสี่ภาคการศึกษาและเรียนผ่านมาแล้ว 30 หน่วยกิตขึ้นไป

ใช้วิธีการ การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ในอัตราส่วน 1 : 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 509 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณสแต็ปไวส์ (Stepwise R-Square) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมี 6 องค์ประกอบ คือ การปรับตัวกับเพื่อน เพศ วิธีการเรียน อายุ ระยะเวลาที่จบการศึกษาครั้งสุดท้ายก่อนเข้าเรียนในวิทยาลัยครู และสถานภาพการสมรส

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2525 : ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการอบรมครูประจำการ โปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนการประถมศึกษา ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาตัวแปร และตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการอบรมครูประจำการ โปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนการประถมศึกษาและเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกการประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2526 และบุคลากรทางการศึกษาประจำการเข้ารับการฝึกอบรมในปี พ.ศ. 2526 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้อาจารย์ผู้สอนจำนวน 72 คน ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดประมาณค่า แบบสอบถามแบบตรวจสอบและคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่ามัธยฐาน เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการสกัดตัวประกอบด้วยวิธีหาตัวประกอบสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการให้การศึกษาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ โปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนการประถมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงมี 6 ประการคือ คุณลักษณะ คุณสมบัติและทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรและการจัดเนื้อหาวิชา การบริหารงานและการให้บริการ คุณลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ผู้ให้การอบรม วิธีการจัดการให้การอบรม และการจัดอาจารย์

วิราพร คำผาย และบุญรักษ์ ตัณฑ์เจริญรัตน์ (2523 : 226 - 228) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและรูปแบบของการจัดอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูพิบูลย์สงคราม พิษณุโลก" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการเข้ารับการอบรมของครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการระดับปริญญาตรี รุ่นที่ 1 และเพื่อศึกษารูปแบบที่ต้องการในการจัดการอบรม ในทัศนะของอาจารย์ ครูประจำการผู้เข้ารับการอบรม และหน่วย

งานต้นสังกัดของผู้เข้าอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 474 คนแยกเป็นครูประจำการ 325 คน อาจารย์ผู้ให้การอบรม 69 คน และหน่วยงานต้นสังกัด 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามชนิดประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่ามัธยฐาน เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการจัดอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและขบวนการฝึกอบรม มีปัญหามากในเรื่องหลักสูตรที่อบรมซึ่งเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากกว่าปฏิบัติ วิธีการอบรมของอาจารย์เป็นแบบบรรยายเนื้อหา อาจารย์ขาดการทดลอง ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรมก่อนการอบรม การอบรมเป็นการสอนแบบเร่งรัดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้จบตามหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการอบรมยังขาดความยุติธรรม ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ารับการอบรมและหน่วยงานต้นสังกัดมีปัญหามากในเรื่องระยะทางห่างไกลจากสถานที่อบรม สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมมาก ที่พักหายาก และราคาแพง มีภาระหน้าที่ทางราชการมาก และไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดอย่างเต็มที่ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร การบริการและการจัดสวัสดิการของทางวิทยาลัยมีปัญหามากในเรื่องที่จอดรถไม่เพียงพอและไม่เป็นระเบียบ ขาดเวรยามตรวจตราและควบคุมการเข้าออกรถให้ได้รับความปลอดภัย และบริเวณวิทยาลัยไม่สะอาดสวยงามเท่าที่ควร

อรุณ ปรีดีติติก (2524 : 28 - 31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มาเรียนของนักศึกษาและบุคลากรประจำการ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มาเรียนของนักศึกษา และบุคลากรประจำการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู 36 แห่ง โดยสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรจำนวน 898 คน จากวิทยาลัยครู 22 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มาเรียนมีดังนี้คือ เงินเดือนน้อยต้องเลิกทำงานพิเศษในระหว่างที่มาอบรม ระยะเวลานในการอบรมนานเกินไป ผู้เข้ารับการอบรมยังไม่เข้าใจบทบาทของตน อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสม งานประจำมีมาก สุขภาพไม่ดี ระยะทางไกลเกินไป อาจารย์สอนไม่ดีทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน มีภาระทางครอบครัว อาจารย์ใช้วิธีการสอนเหมือนนักศึกษาภาคปกติ และผู้เข้ารับการอบรมบางคนไม่รักษาระเบียบวินัย

อุดม ยุวะสุด (2524 : 67 - 74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการทางวิชาการของผู้เข้ารับการอบรมและผู้ให้การอบรม ในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ของวิทยาลัยครูนครปฐม" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนและความต้องการทางวิชาการของผู้ให้การอบรม และผู้เข้าอบรมในโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยผู้เข้าอบรมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 360 คน และผู้ให้การอบรม จำนวน 95 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประมาณค่า เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการทางวิชาการของผู้เข้าอบรมและผู้ให้การอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน และอัตราส่วนวิกฤตที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าอบรมและผู้ให้การอบรมมีปัญหาทางการเรียนการสอน และความต้องการทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านปัญหาการเรียนการสอนพบประเด็นปัญหาที่ตรงกันคือ ผู้เข้าอบรมไม่มีเวลาทำงานที่ได้รับมอบหมาย วิชาเลือกที่เรียนไม่ตรงกับ ความสนใจและความต้องการที่แท้จริง ส่วนความต้องการทางวิชาการเกือบทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก

มุสดี สนธิทรัพย์ (2525 : 209 -215) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรม และผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ ปัญหาการเรียนการสอนในสาขาวิชาพลศึกษาของโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยภาคเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้การอบรม และผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหา การเรียนการสอนในสาขาวิชาพลศึกษาของโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยผู้ให้การอบรม จำนวน 35 คน ผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 490 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหาจากวิชาเลือกที่กำหนดไว้โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน การกำหนดเนื้อหาไม่เหมาะสมกับเวลา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรน้อยเกินไป ขาดโอกาสในการฝึกหัด เป็นเจ้าหน้าที่และผู้ตัดสินกีฬา ขาดโอกาสในการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬา อาจารย์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ ผู้เข้ารับการอบรมไม่มีเวลาฝึกซ้อมทักษะกีฬานอกชั่วโมงเรียน ไม่มีความรู้พื้นฐานทางพลศึกษาเพียงพอ มีหน้าที่รับผิดชอบ

ชอบต่อหน่วยงานต้นสังกัดมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาดันคว้าเพิ่มเติม ต้องเดินทางมาอบรมไกล และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง ห้องสมุดมีหนังสือและวารสารพลศึกษาตลอดจนหนังสือทางวิชาการอื่น ๆ ไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า บริการโสตทัศนูปกรณ์ และบริการห้องฉายภาพยนตร์ ไม่ได้รับความสะดวก จากการเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ ปัญหาด้านการใช้หลักสูตรพลศึกษา ด้านการใช้แหล่งค้นคว้า และการให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านอุปกรณ์สถานที่และ เครื่องอำนวยความสะดวก และด้านการวัด และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อรารธรรม บุษัน (2527 : 152 - 153) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรม และผู้เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขาวิชาพลศึกษา ของโครงการอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขาวิชาพลศึกษาของโครงการอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยผู้ให้การอบรมจำนวน 24 คน และผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวผลการวิจัยพบว่า มีปัญหามากในด้านการกำหนดเนื้อหาวิชา ในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลาเรียนวิชาเลือกที่กำหนดไว้ไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจและความถนัดของผู้เข้าอบรม ผู้เข้าอบรมขาดโอกาสในการฝึกฝนการเป็นผู้นำในการแข่งขันกีฬาและการเข้าร่วมแข่งขันกีฬา ไม่มีเวลาฝึกซ้อมทักษะทางพลศึกษา เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าอบรมสูง ไม่มีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้น งบประมาณของภาควิชาในด้านอุปกรณ์ สถานที่และ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หนังสือวารสาร และเอกสารในห้องสมุดมีไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า

งานวิจัยต่างประเทศ

คลาร์ค (Clark 1978 : 2194) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติของครูต่อการให้การศึกษาแก่ครูประจำการ" มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกและวิเคราะห์ทัศนคติของครูที่มีต่อ

องค์ประกอบของการฝึกอบรมครูประจำการ โดยจำแนกตาม อายุ เพศ สถานภาพการสมรส วุฒิต่างการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยครูจำนวน 196 คน และผู้บริหารจำนวน 16 คน จากการศึกษาทุกระดับในโรงเรียนประจำเขต ในรัฐนอร์ท เวส - แคนซัส (North West Kansas) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการของไลเคิร์ต (Likert) ตามระดับทัศนคติจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางลบต่อการให้การศึกษาแก่ครูประจำการที่จัดอยู่ แต่มีทัศนคติในทางบวกต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การให้การศึกษาแก่ครูประจำการ เป็นความต้องการเฉพาะตัวไม่ควรจัดให้เหมือนกันทุก ๆ คน

เดนมาร์ค และแมคโดแนล (Denemark 1965 : 240) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาและการฝึกอบรมครู" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดในการจัดการศึกษาและการให้การศึกษาแก่ครู กลุ่มตัวอย่างประชากรได้จากครูจำนวน 397 คน จากโรงเรียน 17 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นรายงานของครูทั้ง 397 คน เกี่ยวกับแนวความคิดในการให้การศึกษาแก่ครู ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ควรให้ครูมีเวลาว่างระหว่างช่วงวันที่มีการสอนตามปกติมากขึ้น ครูจะได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม
2. ควรให้มีเวลาสอนชดเชยเวลาที่ออกไปทำการฝึกอบรม
3. ควรจะขยายระยะเวลาเรียนในระหว่างปีออกไปอีก เพื่อจะได้จัดเตรียมโปรแกรมการฝึกอบรมครู
4. ในขณะที่มีการฝึกอบรม ควรให้ผู้เข้าอบรม มีส่วนในการวางแผนการฝึกอบรมและประเมินผลการอบรมด้วย

กูดแลด (Goodlad 1970 : 65 - 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การฝึกอบรมครูประจำการ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา 67 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การเข้ารับการฝึกอบรมของครู ทำให้เกิดปัญหาทั้งทางโรงเรียนในด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร และเกิดช่องว่างในระหว่างเวลาเรียนของเด็ก

นอกจากนี้ยังพบว่างานด้านการศึกษาและการฝึกอบรมครูยังไม่ก้าวหน้า เพราะขาดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย

วิเวียน (Vivian 1975 : 5192 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการฝึกอบรมประจำการที่มีต่อพฤติกรรมด้านการปรับตัวของครูในชั้นเรียน" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า การฝึกอบรมครู ได้ช่วย เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนในทางที่พึงปรารถนาหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูจำนวน 43 คนซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดลองของแฟลนเดอร์ โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการ เสริมความรู้ทางทฤษฎีการสอนวิธีต่าง ๆ ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการ เสริมความรู้ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอนดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

ชูศักดิ์ เพรสคอต (Chusak Presscott 1982 : 2981 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา สำหรับวิทยาลัยครู 36 แห่ง ในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู ประชากรที่ศึกษา คืออาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู 36 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามการสัมภาษณ์ การสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า วิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครูควร จะได้รับการปรับปรุงโครงสร้างให้มีขอบข่ายและ เนื้อหากว้างขวางขึ้นและมีการยืดหยุ่น วัตถุประสงค์ของการศึกษา ควรกำหนดให้ชัดเจน รายวิชาต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

นอร์แมน (Norman 1984 : 1963 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาและการพัฒนารูปแบบของสื่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับประถมปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและทดลองใช้สไลด์พร้อม เทปคำบรรยาย เพื่อสร้างความ เข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์แก่นักเรียนในด้านความเป็นมาของประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่แผ่นภาพที่มีคำอธิบาย เนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสไลด์พร้อม เทปคำบรรยาย กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียน 17 แห่งซึ่งสำรวจมาจากสถานที่ตั้งของโรงเรียนและสถานะทางเศรษฐกิจ ทางบ้านของนักเรียน โดยทำการทดลองเป็น 3 ระยะ ระยะแรกทดลอง 2 โรงเรียน ระยะที่

สอง ทำการทดลอง 5 โรงเรียนและระยะสุดท้ายทำการทดลอง 10 โรงเรียน ผลการทดลองได้พบว่านักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในระดับที่น่าพอใจ และสื่อการเรียนที่เป็นสไลด์พร้อมเทปบรรยายได้รับความสนใจ และประสบความสำเร็จในการใช้มากกว่าการใช้สื่อที่เป็นแผ่นภาพ

นาเปียร์ (NAPIER 1983 : 1669 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการบรรยายและการสอนแบบปฏิบัติงานในการสอนวิชาความเข้าใจในศิลปะในวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพของการสอนแบบปฏิบัติการ และการสอนแบบบรรยาย สำหรับการสอนวิชาความเข้าใจในศิลปะ ประชากรที่ใช้ศึกษา คือนักศึกษาในวิทยาลัยจำนวน 102 คน แบ่งเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม กลุ่มที่สอนเนื้อหาโดยการบรรยายด้วยภาพสไลด์และการอภิปราย กลุ่มที่ 2 และ 3 สอนโดยการเสริมกิจกรรมทางด้านการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดทัศนคติของไอส์เนอร์ (EISNER) แบบสอบถามของผู้วิจัย แบบสอบถามความคิดเห็น และการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความแปรปรวน และการหาค่าที ซึ่งผลการทดลองพบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทางด้านทัศนคติกลุ่มปฏิบัติและกลุ่มบรรยาย มีความเห็นแตกต่างกันที่ระดับ .01 และยังพบอีกว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยการบรรยายร่วมกับการปฏิบัติสามารถสร้างผลงานที่เป็นนามธรรมได้ดีกว่า ส่วนปฏิกริยาของผู้เรียนและความเห็น เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นคล้ายคลึงกัน

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า เป็นการศึกษา และติดตามผลของโครงการ โดยการศึกษากับบุคคล 3 ฝ่ายด้วยกันคือ อาจารย์ผู้สอน ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้ารับการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมทั้งที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ในด้านความเหมาะสมของหลักสูตรการเรียน การสอน กระบวนการวัดและประเมินผล ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโครงการฝึกอบรม ซึ่งผลของการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ และนโยบายทางการศึกษาของชาติความต้องการและความคาดหวังของครู ความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เข้ารับการอบรม ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอน สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษานั้น ผลการวิจัยได้เสนอให้เห็นวิธีการในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู ตลอดจนการทดลองในด้าน เทคนิควิธีการสอนศิลปศึกษาวิธีต่างๆ ซึ่งผลการวิจัย เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น